

Formalne i realne aspekty obowiązków i uprawnień niechronionych uczestników ruchu drogowego w kontekście ostatnich zmian zasad ruchu drogowego

15 grudnia 2009 roku grupa posłów skierowała do Marszałka Sejmu projekt ustawy zmieniającej po raz kolejny ustawę prawo o ruchu drogowym. Celem ww. nowelizacji było dostosowanie przepisów ustawy do wymogów Konwencji o ruchu drogowym, sporządzonej w Wiedniu dnia 8 listopada 1968 roku, umożliwienie lepszej organizacji ruchu w celu promocji ruchu rowerowego oraz poprawa bezpieczeństwa rowerzystów. Zaproponowane zmiany uwzględniły rozwój nowych technologii i wymagań rynku.

Nowelizacja ma teoretycznie na celu poprawić bezpieczeństwo rowerzystów. Taki cel ma np. przepis dopuszczający na skrzyżowaniach **wyjątek od ogólnej zasady nakazującej rowerzyście jazdę możliwie blisko prawej krawędzi jezdni**. Jazda środkiem pasa ruchu uniemożliwia niebezpieczne dla rowerzysty wyprzedzanie w obrębie jednego pasa ruchu, spychanie rowerzysty na inny pas ruchu czy zajeżdżanie drogi na skrzyżowaniu i jednoznacznie określa odpowiedzialność uczestników ruchu za kolizję. Ta zasada obowiązuje tylko w sytuacji, kiedy nie ma wyznaczonej drogi rowerowej lub pasa rowerowego, a z danego pasa ruchu można jechać w więcej niż jednym kierunku (na przykład na wprost lub w prawo: wówczas rowerzysta jadący na wprost nagminnie bywa wyprzedzany przez samochód zamierzający skręcić w prawo. Ta zasada będzie obowiązywać także na rondach.

Bezpieczeństwo rowerzystów poprawia też zmiana przepisu, który dotychczas nakazywał rowerzyście (kierującemu pojazdem bez silnika) zjazd na pobocze i zatrzymanie się w celu umożliwienia wyprzedzania. Zatrzymanie roweru w niektórych sytuacjach może grozić upadkiem. Przepis w dotychczasowym brzmieniu nie dawał słabszym uczestnikom ruchu należytej ochrony.

Bezpieczeństwo poprawią również nowe rozwiązania, które zostały określone w nowelizacji takie jak pas rowerowy czy przede wszystkim śluza rowerowa w jezdni, poprawiająca wzajemną widoczność na skrzyżowaniach i umożliwiającą m.in. manewr skrętu w lewo bez kolizji z pojazdami jadącymi na wprost.

Część proponowanych zmian ułatwi też poruszanie się rowerem. Należy do nich dopuszczenie wyprzedzania przez rowerzystów wolno jadących pojazdów z ich prawej strony. Taką możliwość przewidują przepisy ruchu drogowego obowiązujące w wielu państwach europejskich (m. in. Holandii, Niemiec czy Danii) i promują rower jako przyjazny dla środowiska pojazd, dając mu rzeczywistą i umocowaną w prawie przewagę nad samochodem w warunkach wielkomiejskiego zatłoczenia ulic. Z kolei dopuszczenie jazdy rowerzystów obok siebie legalizuje treningi kolarzy w peletonie. Dotychczas trenujący na polskich drogach publicznych jazdę w grupie kolarze musieli łamać przepisy.

Nowelizacja uwzględnia też rozwój rynku. Dopuszcza przewóz dzieci w powszechnie dostępnych na rynku przyczepach rowerowych. Przyczepki do przewozu dzieci są bezpieczniejsze niż foteliki mocowane na rowerze.

Przed omówieniem nowych regulacji związanych z ruchem rowerowym warto czytelnikom przypomnieć, iż w 2010 roku wprowadzono kilka zmian w prawie o ruchu drogowym, które także dotyczyły zasad ruchu. Należały do nich:

- określenie nowych wartości prędkości dopuszczalnych na autostradach (140 km/h) oraz drogach ekspresowych dwujezdniowych (120 km/h) dla kierujących samochodami osobowymi, motocyklami oraz samochodami ciężarowymi o dopuszczalnej masie całkowitej nieprzekraczającej 3,5t.
- umożliwienie Inspekcji Transportu Drogowego wykonywania kontroli ruchu drogowego pojazdów innych niż wykonujących przewóz drogowy w sytuacji uzasadnionego podejrzenia, iż kierują nimi osoby znajdujące się w stanie nietrzeźwości, w stanie po użyciu alkoholu lub środka działającego podobnie do alkoholu, a także wobec kierujących naruszających przepisy ruchu drogowego w przypadku zarejestrowania tego naruszenia przy użyciu przyrządów kontrolno-pomiarowych lub urządzeń rejestrujących,

Fakt zmiany w zasadach ruchu jest godny odnotowania w świadomości uczestników ruchu drogowego z uwagi na korektę zasad ruchu rowerzystów jako jego niechronionych

uczestników. Z uwagi na fakt, iż zaproponowane zmiany istotnie wpływają na zachowania kierowców pojazdów silnikowych warto je w sposób przystępny zaprezentować i omówić.

Ustawa z dnia 1 kwietnia 2011 roku, która na dzień dzisiejszy (12 kwietnia 2011 roku) czeka na podpis Prezydenta, wejdzie w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Ustaw.

W zakresie przepisów dotyczących ruchu rowerów zawiera zmiany, które dotyczą:

- 1) **zmiany definicji drogi dla rowerów**; dotychczasowe brzmienie zostało poszerzone o element konstrukcyjnego oddzielenia ww. drogi od innych dróg lub jezdni;
- 2) wprowadzenia nowego pojęcia **pasa ruchu dla rowerów** jako części jezdni przeznaczonej do ruchu rowerów w jednym kierunku, oznaczonej odpowiednimi znakami drogowymi;
- 3) wprowadzenia nowego pojęcia „**śluzy dla rowerów**” - części jezdni na wlocie skrzyżowania na całej szerokości jezdni lub wybranego pasa ruchu przeznaczonej do zatrzymania rowerów w celu zmiany kierunku jazdy lub ustąpienia pierwszeństwa, oznaczonej odpowiednimi znakami drogowymi;
- 4) **zmiany definicji roweru**; określono maksymalną szerokość tego typu pojazdu na nieprzekraczającą 0,9 m; rower jest poruszany siłą mięśni osoby jadącej tym pojazdem; rower może być wyposażony w uruchamiany naciskiem na pedały pomocniczy napęd elektryczny zasilany prądem o napięciu nie wyższym niż 48 V o znamionowej mocy ciągłej nie większej niż 250 W, którego moc wyjściowa zmniejsza się stopniowo i spada do zera po przekroczeniu prędkości 25 km/h;
- 5) wprowadzenia nowego pojęcia „**wózek rowerowy**” – jako pojazdu o szerokości powyżej 0,9 m przeznaczonego do przewozu osób lub rzeczy poruszanego siłą mięśni osoby jadącej tym pojazdem; wózek rowerowy może być wyposażony w uruchamiany naciskiem na pedały pomocniczy napęd elektryczny zasilany prądem o napięciu nie wyższym niż 48 V o znamionowej mocy ciągłej nie większej niż 250 W, którego moc wyjściowa zmniejsza się stopniowo i spada do zera po przekroczeniu prędkości 25 km/h;
- 6) nałożenia na kierującego wózkiem rowerowym obowiązku poruszania się po poboczu, chyba że nie nadaje się ono do jazdy lub ruch pojazdu utrudniałby ruch pieszych”
- 7) wprowadzenia nowej regulacji umożliwiającej kierującym rowerem, motorowerem lub motocyklem na skrzyżowaniach i bezpośrednio przed nimi **poruszanie się środkiem pasa ruchu, jeśli pas ten umożliwia opuszczenie skrzyżowania w więcej**

niż jednym kierunku; w tym punkcie przypomniano zasadę określającą, że kierujący rowerem jest obowiązany generalnie korzystać z drogi dla rowerów. Fakt obecności rowerzysty na jezdni nadal uznawać należy jako szczególny;

- 8) stwierdzenia, że rower wjeżdżający z drogi dla rowerów na przejazd dla rowerzystów lub pas ruchu dla rowerów **nie jest włączającym się do ruchu;**
- 9) wprowadzenia dla kierujących rowerami **możliwości wyprzedzania z prawej strony** innych niż rower pojazdów jadących powoli;
- 10) **zniesienia wobec kierujących** pojazdami wolnobieżnymi, ciągnikami rolniczymi lub pojazdami bez silnika **obowiązku zatrzymania się w razie potrzeby w celu ułatwienia wyprzedzania przez inne pojazdy.** W przypadku gdy kierujący rowerem wyprzedza jadący powoli pojazd inny niż rower z prawej strony nie jest obowiązany do stosowania przepisu dotyczącego zakazu zwiększania prędkości oraz zjeżdżania jak najbardziej w prawo w celu ułatwienia wyprzedzania;
- 11) **nałożenia na kierujących pojazdami skręcającymi w drogę poprzeczną obowiązku zachowania szczególnej ostrożności i ustąpienia pierwszeństwa rowerzyście jadącemu na wprost po jezdni, pasie ruchu dla rowerów, drodze dla rowerów lub innej części drogi, którą zamierza opuścić;**
- 12) wprowadzenia zasady, zgodnie z którą nie więcej niż 15 rowerów lub wózków rowerowych może poruszać się w zorganizowanej kolumnie;
- 13) **wprowadzenia dla kierujących rowerami możliwości zatrzymania się w służbie rowerowej obok innych rowerzystów.** Dodano, że kierujący rowerem jest obowiązany opuścić służbę, kiedy zaistnieje możliwość kontynuowania jazdy w zamierzonym kierunku i zająć na drodze odpowiednie miejsce (np. na drodze dla rowerów, pasie ruchu dla rowerów, poboczu lub w uzasadnionych przypadkach możliwie blisko prawej krawędzi jezdni);
- 14) umożliwienia kierującemu rowerem wyjątkowo **jazdy po jezdni obok innego roweru lub motoroweru,** jeżeli nie utrudni to poruszania się innym uczestnikom ruchu albo w inny sposób nie zagrazi bezpieczeństwu ruchu drogowego;
- 15) zniesienia zakazów **nałożonych na kierujących rowerami zabraniających na przejazdach dla rowerzystów wjeżdżania bezpośrednio przed jadący pojazd oraz zwalniania lub zatrzymywania się bez uzasadnionej przyczyny.** Jest bardzo kontrowersyjny przepis zupełnie niesymetryczny do przepisów regulujących zachowania pieszych na przejściach dla pieszych;

- 16) umożliwienia kierującemu rowerem **korzystania z chodników** lub dróg dla pieszych także w sytuacji, w której **warunki pogodowe** zagrażają bezpieczeństwu rowerzysty poruszającego się po jezdni (śnieg, silny wiatr, ulewa, gołoledź, gęsta mgła);
- 17) wprowadzenia w określonych sytuacjach możliwości zatrzymania lub postoju na chodniku przy krawędzi jezdni całego wózka rowerowego;
- 18) wprowadzenia zakazu zatrzymania pojazdu (z wyjątkiem roweru) na drodze dla rowerów, pasie ruchu dla rowerów oraz w służbie rowerowej;
- 19) określenia długości wózka rowerowego z przyczepą, która nie może przekraczać 4 m;
- 20) dopuszczenia przewozu dzieci w przyczepie przystosowanej konstrukcyjnie do przewozu osób, ciągniętej przez rower lub wózek rowerowy;
- 21) dodania kierujących wózkami rowerowymi do katalogu osób, od których nie wymaga się uprawnień, w sytuacji w której ukończyli 18 lat;
- 22) rozszerzenia uprawnień do kierowania wózkami rowerowymi dla osób, które nie ukończyły 18 lat, a posiadają kartę rowerową, kartę motorowerową lub prawo jazdy;
- 23) wprowadzenia zasady, zgodnie z którą kierować wózkiem rowerowym oraz przewozić wózkiem rowerowym inną osobę może osoba, która ukończyła 17 lat;
- 24) rozszerzenia uprawnień strażników gminnych (miejskich) do wykonywania kontroli kierujących wózkami rowerowymi, którzy naruszają przepisy.